

Rol van de Auditcommissie

Onderweg naar een sterke (financiële) auditcommissie

Daniëlle Rijnders
Training & Advies
rijnders.training@ziggo.nl

TRAINER
Daniëlle Rijnders

Taken van de raad inzake financiën

BUDGETRECHT

- Vaststellen en wijzigen van de begroting (art. 189 Gemw.).
- Invoeren, wijzigen en afschaffen van belastingen (art. 216 Gemw.)

CONTROLLERENDE ROL

- Vaststellen van de jaarrekening (art. 198 Gemw.)
- Stelt de rekenkamer in of richt een rekenkamerfunctie in en die onderzoekt de doelmatigheid, doeltreffendheid en rechtmatigheid (art. 182 Gemw.)
- Aanwijzen van de accountant (art. 213 Gemw.)

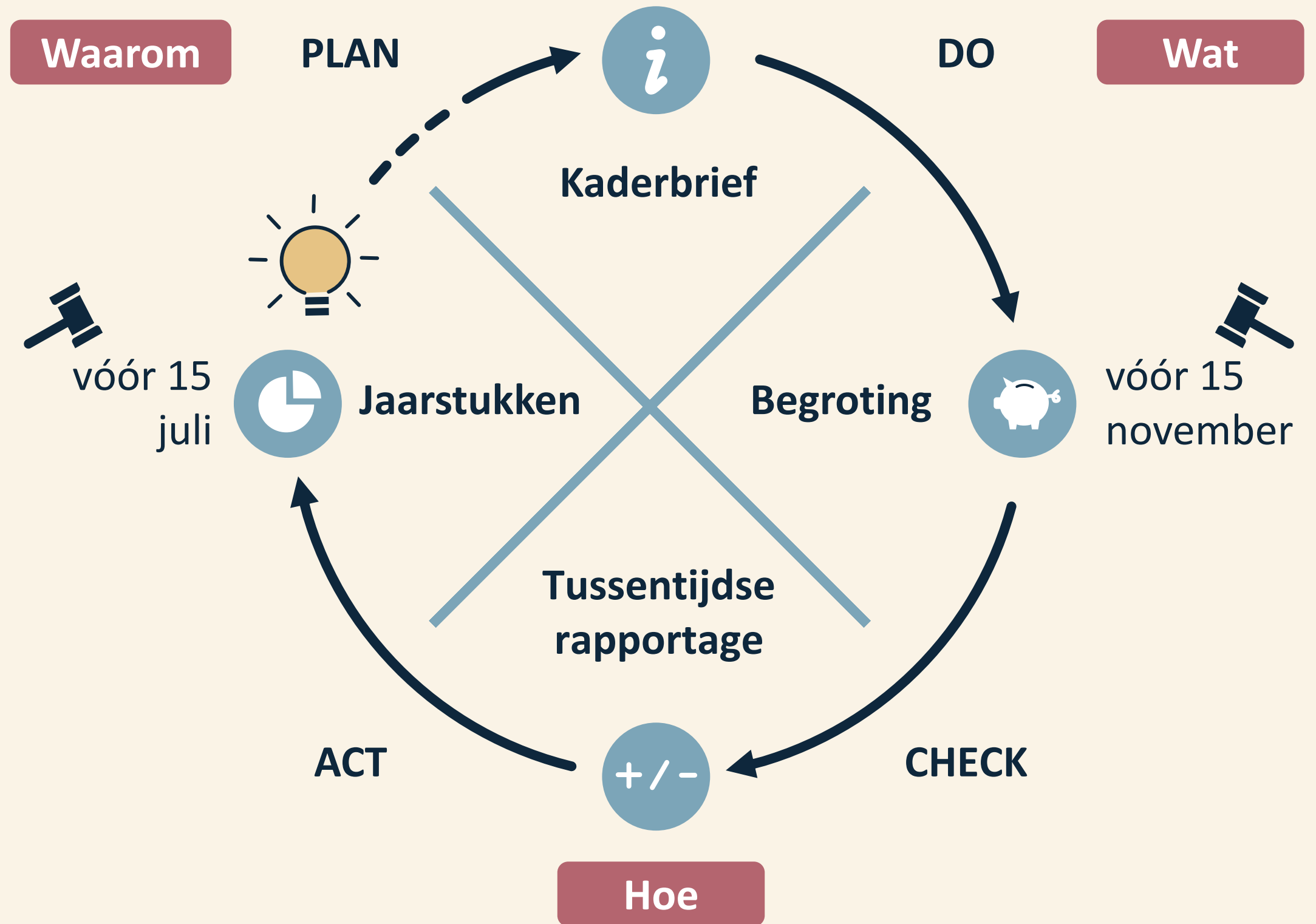

KADERSTELLING

- Vaststellen van verordeningen
- Ook over het financiële beleid, financieel beheer en de inrichting van de financiële administratie (art. 212 lid 1 Gemw.)

P&C-cyclus

Vraag: welke rol heeft een auditcommissie?

6 rollen van een Auditcommissie

1. 🔍 Verdiepende rol

De auditcommissie duikt dieper in de cijfers en stukken dan de rest van de raad

3. 📊 Signalerende rol

De auditcommissie kijkt vooruit en signaleert risico's en kwetsbaarheden

5. 🎯 Regisserende rol

De auditcommissie bewaakt het proces van controle en informatievoorziening

2. 🛡️ Controlerende rol

Zorgen dat het geld goed, rechtmatig en doelmatig wordt besteed

4. 📣 Adviserende rol

De commissie ondersteunt de raad door goed onderbouwd advies te geven

6. Sparringpartner/ klankbord

De ambtelijke organisatie kan met de auditcommissie overleggen

6 rollen van een Auditcommissie

1. 🔍 Verdiepende rol

De auditcommissie duikt dieper in de cijfers en stukken dan de rest van de raad.

- Analyse van jaarrekening en begroting (waaronder de financiële positie)
- Doorgronden van financiële risico's
- Technische vragen stellen, ook aan accountant

2. 🛡️ Controlerende rol

De kernrol: zorgen dat het geld goed, rechtmatig en doelmatig wordt besteed.

- Toezicht op rechtmatigheid
- Volgen van interne controle
- Bespreken van bevindingen van de accountant

6 rollen van een Auditcommissie

3. 📊 Signalerende rol

De auditcommissie kijkt vooruit en signaleert risico's en kwetsbaarheden.

- Financiële risico's in beeld brengen
- Aandacht vragen voor projecten, verbonden partijen, tekorten
- Vroegtijdig waarschuwen

4. 📢 Adviserende rol

De commissie ondersteunt de raad door goed onderbouwd advies te geven.

- Advies over jaarrekening en begroting
- Duiding van complexe financiële informatie
- Aandachtspunten meegeven aan de raad en de accountant

6 rollen van een Auditcommissie

5. 🎯 Regisserende rol

De auditcommissie bewaakt het proces van controle en informatievoorziening.

- Contact met accountant (opdrachtgever) en rekenkamer
- Bespreken van een auditagenda/auditplan
- Zorgen dat de raad de juiste informatie krijgt (bijvoorbeeld de juiste training/technische sessie)

6. Sparringpartner/klankbord

De ambtelijke organisatie kan met de auditcommissie overleggen over thema's, denk aan sturen en verantwoorden, leesbaarheid van de documenten of een bepaalde monitor.

Instrumenten Auditcommissie

1. Gesprekken met accountant

Periodieke overleggen met de accountant over:

- de jaarrekening
- de controleverklaring
- accountantsrapport
- risico's en bevindingen

2. Behandeling van P&C-documenten

De commissie verdiept zich in belangrijke financiële stukken, zoals begroting, jaarrekening, bestuursrapportages en kadernota

Ze stellen verdiepende vragen, bijv. aan de in- en externe adviseurs.

3. Onderzoek door de rekenkamer

De auditcommissie kan:

- de onderzoeksagenda van de rekenkamer bespreken en suggesties doen
- onderzoeksrapporten inhoudelijk behandelen (of de opvolging daarvan)

4. Managementletters en interne controles

De commissie bespreekt:

- de managementletter van de accountant en de opvolging
- rapportages over interne controle en rechtmatigheid

5. Technische briefings en expertsessies

De auditcommissie kan:

- ambtenaren uitnodigen voor technische toelichting
- experts laten presenteren over specifieke onderwerpen

6. Verdiepend onderzoek / informatieverzoeken

De commissie kan:

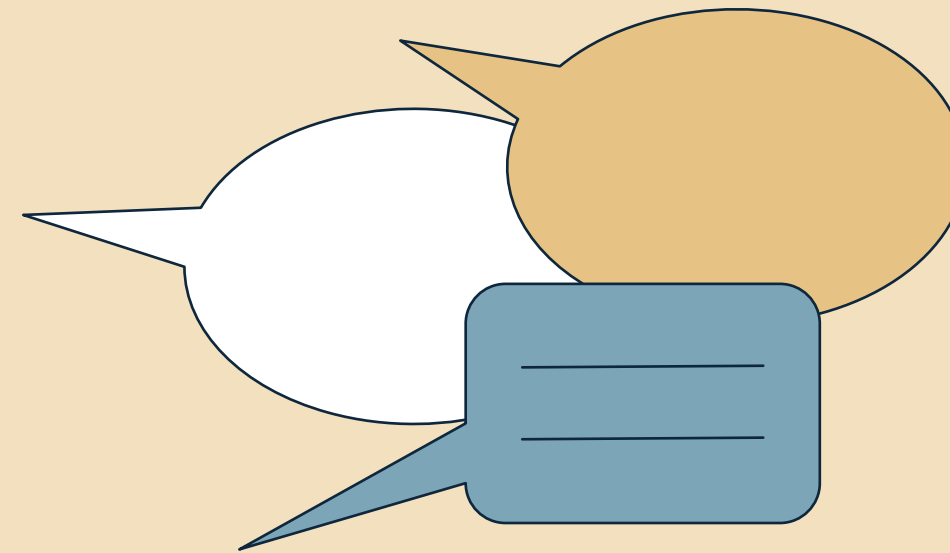
- extra informatie opvragen bij het college
- verdiepend onderzoek laten doen (griffie of externe adviseurs)

Instrumenten Auditcommissie

7. Adviezen aan de gemeenteraad

De auditcommissie brengt advies uit aan de raad, bijvoorbeeld over: vaststelling van de jaarrekening, opdracht aan de accountant, opvolging van aanbevelingen.

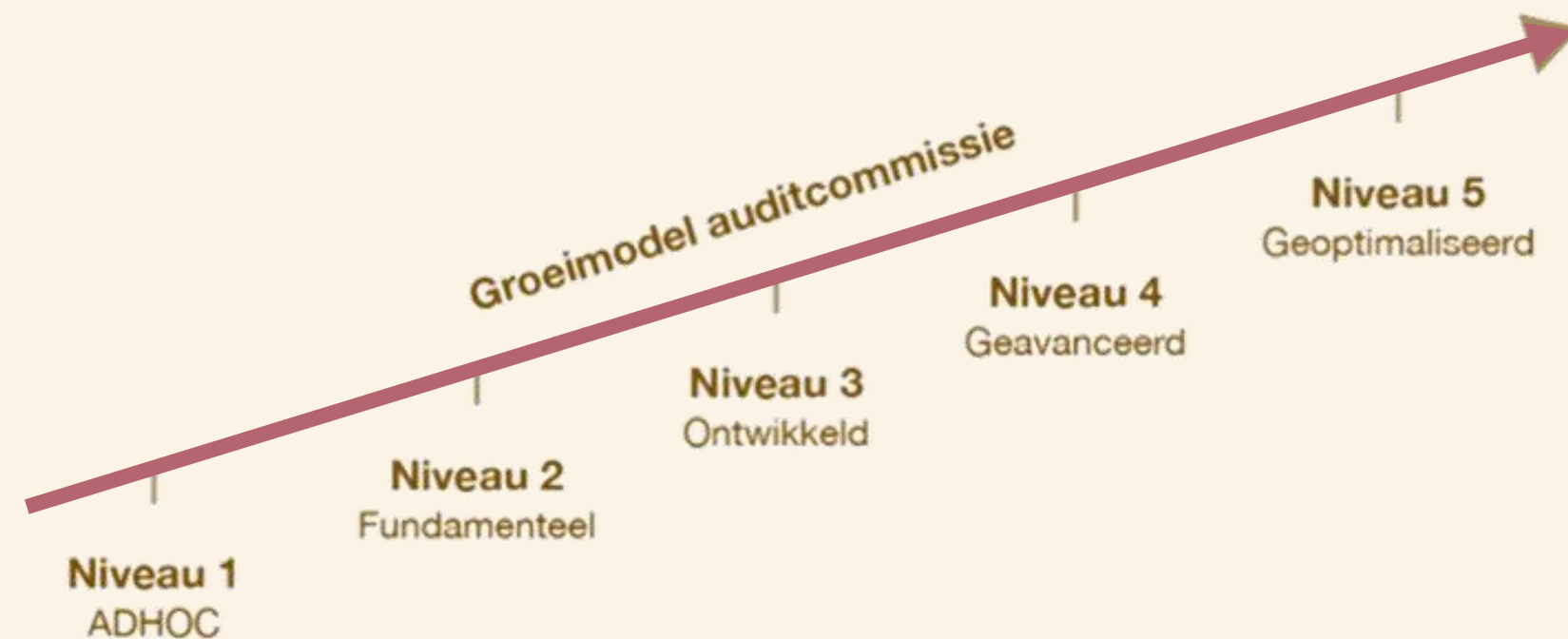
Maar ook bijvoorbeeld over de leesbaarheid van (financiële) stukken, financiële positie, omvang reserves, risicovolle projecten of realistisch begroten.

 Belangrijk: een auditcommissie neemt zelf geen politieke besluiten.
Ze verdiept, controleert en adviseert, zodat de gemeenteraad beter onderbouwde besluiten kan nemen.

Wat voor audit- commissie wil je zijn?

Groeimodel auditcommissie (PwC)

GROEIMODEL
AUDITCOMMISSIE

NIVEAU 1
ADHOC

NIVEAU 2
FUNDAMENTEEL

NIVEAU 3
ONTWIKKELD

NIVEAU 4
GEAVANCEERD

NIVEAU 5
GEOPTIMALISEERD

Hoe doen we dit in Nieuwegein?

Algemeen doel

De auditcommissie heeft als doel een bijdrage te leveren aan het versterken van de kaderstellende en controlerende taak van de raad.

Dit doet de auditcommissie door alle documenten van de Planning & Control (P&C)-cyclus te controleren en hierover politiek neutraal advies uit te brengen aan de raad.

Daarnaast adviseert de auditcommissie over het verbeteren van de informatiewaarde van de P&C-documenten om zo de kwaliteit van de documenten te verbeteren.

Taken audit- commissie

Objectief, technisch advies geven aan de raad over taken in artikel 4 van de verordening auditcie/controlleverordening. Het gaat hierbij met name over:

- Jaarlijkse accountantscontrole en aanbesteding per benoemingsperiode,
- De speerpunten bij de jaarlijkse interim-controle van de accountant,
- Bestuursrapportages, jaarrekening, begroting etc, mogelijkheid tot aandragen verbeterpunten planning&controlcyclus ten behoeve van taak raad,
- Onderzoeken college, contactorgaan accountant en rekenkamer,
- Bij relevante (bedrijfsvoerings) thema's de raad op juiste moment aanhaken en gewenst/ongewenst advies.

Overdrachts dossier

- 1. Doorontwikkeling documenten P&C-cyclus:** In de auditcommissie is in gesprek met de accountant geconstateerd dat de opzet van de huidige P&C-documenten voor verbetering vatbaar is. Dit was ook de conclusie van de commissie Doorlichting.
- 2. Koppeling beleidscyclus aan P&C-cyclus:** Steeds meer gemeenten hebben de manier waarop zij besluiten nemen herzien en maken daarin een duidelijkere koppeling tussen beleid en financiën: welke beslissing wordt wanneer genomen (visie, plan of uitvoeringsprogramma), op welk niveau en welke financiële consequentie hangt daaraan.
- 3. Focus aanbrengen in onderwerpen:** Het kan raadzaam zijn om met de nieuwe auditcommissie op bepaalde thema's een verdiepingsslag te maken. Bijvoorbeeld op grote projecten als Groot Merwede, de grondexploitatie of risicomanagement, of bijv. relevante paragrafen uit de begroting en jaarrekening. Een andere optie hierbij is om nogmaals een programma door te lichten via de methode Duisenberg.
- 4. Regionale Samenwerkingen (GR'en):** Het idee is dat de auditcommissie jaarlijks op hoofdlijnen de financiën van alle GR'en controleert, op basis van algemene kengetallen als de solvabiliteit, rentabiliteit en de schuldquotes.

Hoe hebben we dat aangepakt in Utrecht (punt 1 en 2)

Motie: Betere begrotingsstukken

De gemeenteraad van Utrecht, in vergadering bijeen op 9 november ter bespreking van de programmabegroting.

Constateerend dat:

1. De Raad al jaren vraagt om het verbeteren van de begrotingsstukken. Dit is onder andere gevraagd in motie 2019/102: leesbaar en op hoofdlijnen.
2. In de afgelopen jaren de eerste stappen zijn gezet in het verbeteren van de begrotingsstukken, bijvoorbeeld door een duidelijker overzicht van de voorgestelde investeringen.
3. Elk jaar bij de raadstoets wordt gezegd dat de begrotingsstukken korter en duidelijker moeten zijn.
4. Ook de accountant en de adviescommissie controle en financiën oproepen tot verdere verbetering van de begrotingsstukken.

Overwegende dat:

1. Mede door de grote inspanningen vanwege corona, de ambitie om de begrotingsstukken leesbaarder te maken nog beperkt is gerealiseerd.
2. Het van belang is dat we doorgaan met het verbeteren van de begrotingsstukken. Betere begrotingsstukken en concreet inzicht in (mogelijke) politieke keuzes helpen de Raad om een beter oordeel te kunnen vellen over de begroting.

Draagt het college op:

1. Zich in te zetten voor blijvende verbetering van de begrotingsstukken, waaronder:
 - a. Leesbaardere en kortere begrotingsstukken met minder algemene beschrijvingen en meer inzicht in nieuwe politieke keuzes.

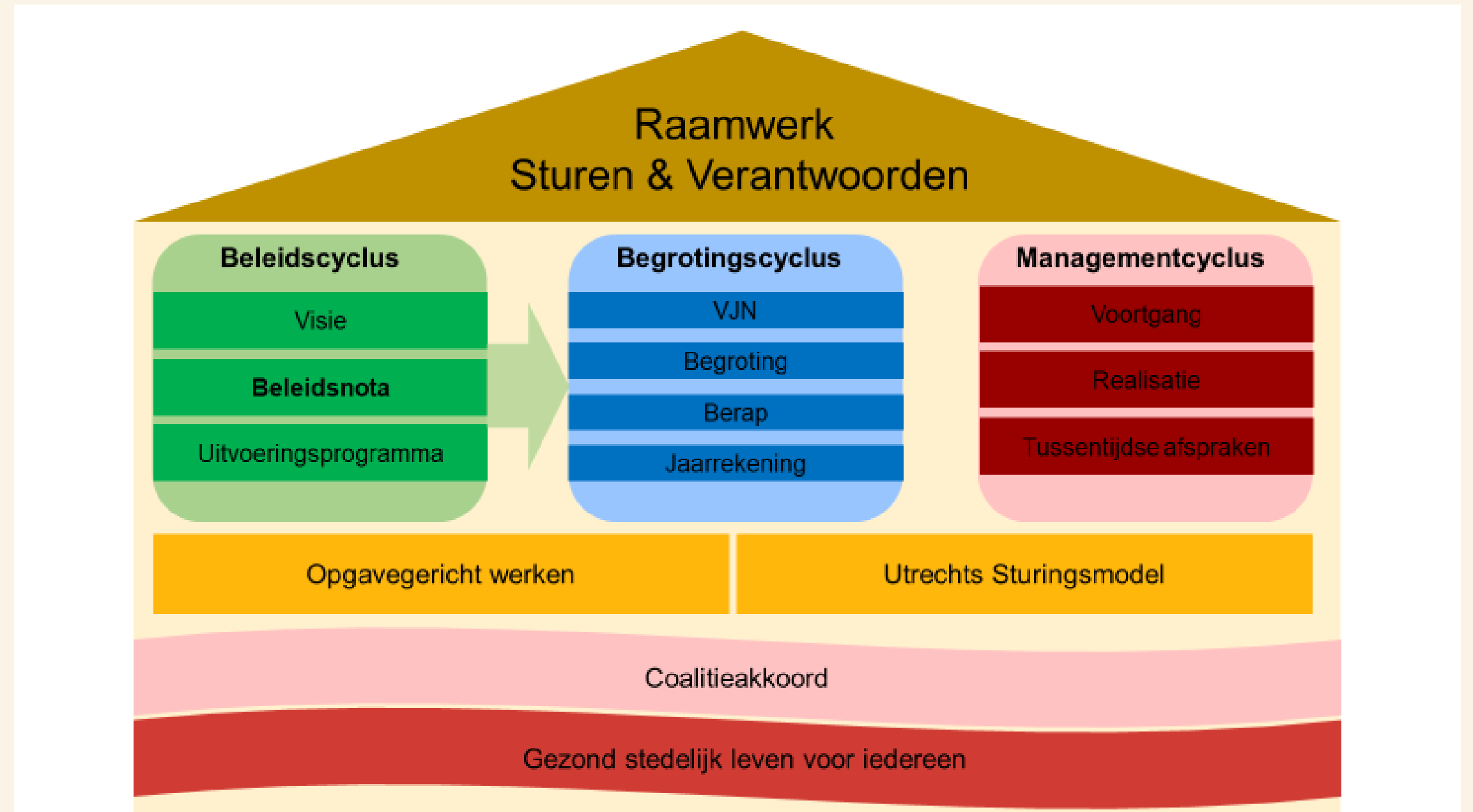
- b. Meer inzicht geven in hoe de keuzes in deze begroting verschillen ten opzichte van vorige besluiten.¹
- c. Meer inzicht geven in de meerjarige trends in de begroting.²
- d. Meer informatie uit de begroting overbrengen aan de Raad én bewoners met verduidelijkende beelden, zoals grafieken, infographics en tabellen;

En gaat over tot de orde van de dag

Ingediend door:

- Floor de Koning, GroenLinks
- Rick van der Zweth, PvdA
- Rachel Streefland, CU
- Has Bakker, D66
- Tessa Sturkenboom, S&S
- Dimitri Gilissen, VVD
- Bert van Steeg, CDA
- Cees Bos, SBU
- Henk van Deun, PVV
- Ruurt Wiegant, SP
- Maarten van Heuven, PvdD
- Mahmut Sungur, DENK

Hoe hebben we dat aangepakt in Utrecht

Hoe hebben we dat aangepakt in Utrecht?

Standaard voor beleidscyclus

	Kadernota, visie, koersdocument	Nota, agenda, uitvoeringsprogramma of visie	Uitvoeringsprogramma of agenda	
	Visie	Beleidsnota	Uitvoeringsprogramma	Oude naam
	10-20 jaar	4-10 jaar	1-4 jaar <small>(meerjarenonderhoudsplan langer)</small>	Nieuwe naam
	Ambities, doelstellingen, richting, kaderstellend	Vertaling van ambities visie in doelstellingen en risico's, kaderstellend	Doelstellingen beleidsnota vertaald naar concrete resultaten en acties	Termijn/looptijd
	Vaststelling door raad	Vaststelling door raad	Vaststelling door college, optioneel ter informatie naar raad	Ambities & doelen
	Geen indicatoren verplicht, eventueel effectindicatoren	Per doelstelling indicatoren en streefwaarden verplicht	Geen indicatoren verplicht, eventueel prestatie-indicatoren	Besluitvorming
	In grote lijnen kosten en dekking aangeven	Kosten en dekking duidelijk voor het deel dat uitgevoerd wordt (link naar begroting en programma's)	Vastgesteld in beleidscyclus, waar nodig nader gespecificeerd	Indicatoren
	College aan raad tussentijds, bij afwijkingen en bij aflopen visie	College aan raad via begroting en jaarverslag en overige (raadsbrieven)	Interne monitoring via managementcyclus, bij afwijking college informeren	Financiën
	Draagt bij aan overkoepelende ambitie in de programma's	Belangrijkste schakel: Vertaalt de doelstellingen, indicatoren en financiën naar de begroting	Draagt bij aan "wat gaan we er voor doen" in de begroting	Voortgang & verantwoording
				Link Begrotingscyclus

Gemeente Utrecht

Hoe hebben we dat aangepakt in Utrecht?

Gemeente Utrecht

Voorstel aan de gemeenteraad

Aanpassing beleidscyclus en programmabegroting

Beleidsveld	Financiën
Organisatieonderdeel	Bedrijfsvoerings- en Strategienetwerk
Opsteller	Annemarie Koolenbrander
Kenmerk	10716091
Vergaderdatum Raad	Volgt
Referendabel	Ja
Geheim	Nee

Het college van burgemeester en wethouders stelt de raad voor te besluiten:

1. De 'Standaard voor de beleidscyclus' (bijlage 1) vast te stellen, die
 - a. drie verschillende beleidsdocumenten onderscheidt: visie, beleidsnota en uitvoeringsprogramma;
 - b. voor elk document standardeisen vastlegt.
2. De begroting opnieuw in te delen conform bijlage 2 naar de programma's:
 - a. Betrouwbare overheid;
 - b. Ontwikkelen en wonen voor iedereen;
 - c. Klimaatvriendelijke stad;
 - d. Duurzame bereikbaarheid;
 - e. Aantrekkelijke en groene leefomgeving;
 - f. Veilige stad;
 - g. Passende ondersteuning en opvang;
 - h. Werk, toekomstbestendige economie en bestaanszekerheid;
 - i. Kansrijk opgroeien;
 - j. Levendige en gezonde stad;
 - k. Algemene middelen en overhead.
3. De doelstellingen en indicatoren voor de programmabegroting 2024 vast te stellen, conform de bijlage Wijzigingstabel doelstellingen en indicatoren.
4. In de programmabegroting de (financiële) toelichting op programma- en doelstellingniveau te verbeteren en bij de actualisatie van de financiële verordening te verankeren dat financiële afwijkingen ten opzichte van het voorgaande begrotingsjaar (t-1) van meer dan 0,5 miljoen euro of 10% van de baten en lasten worden toegelicht.

Burgemeester en wethouders van Utrecht,

de secretaris,

de burgemeester,

Overige punten uit overdrachts- dossier

De commissie adviseert om net als in de vorige periode stevig in te zetten op een gedegen inwerkprogramma en deskundigheidsbevordering.

Training: Het is wenselijk om te investeren in voldoende training. Dit om een nieuwe auditcommissie goed in positie te brengen. Zo is ieder lid bekend met de taken en verantwoordelijkheden en wordt sturen makkelijker. Ook de accountant kan hier een begeleidende rol in vervullen. Vanwege het grote belang van kennis van de P&C-cyclus voor de hele raad adviseren wij om daarnaast ook een training voor de hele raad te organiseren over de P&C-documenten.

Rol accountant: Met de huidige accountant is afgesproken dat zij niet alleen de controleopdracht uitvoeren, maar ook actief de raad adviseren op financiële thema's. Concreet betekent dit dat er één accountant vast fungeert als aanspreekpunt voor de raad, en in die hoedanigheid bij de auditcommissievergaderingen aanwezig is en de commissie zowel gevraagd als ongevraagd adviseert. Dit kan zowel over inhoudelijke als procesmatige zaken gaan. Deze werkwijze is als erg prettig ervaren, omdat de commissie hiermee direct externe kennis over financiën en de inrichting van processen kan benutten. Wij adviseren om deze werkwijze door te zetten.

Overige tips

Bijlagen

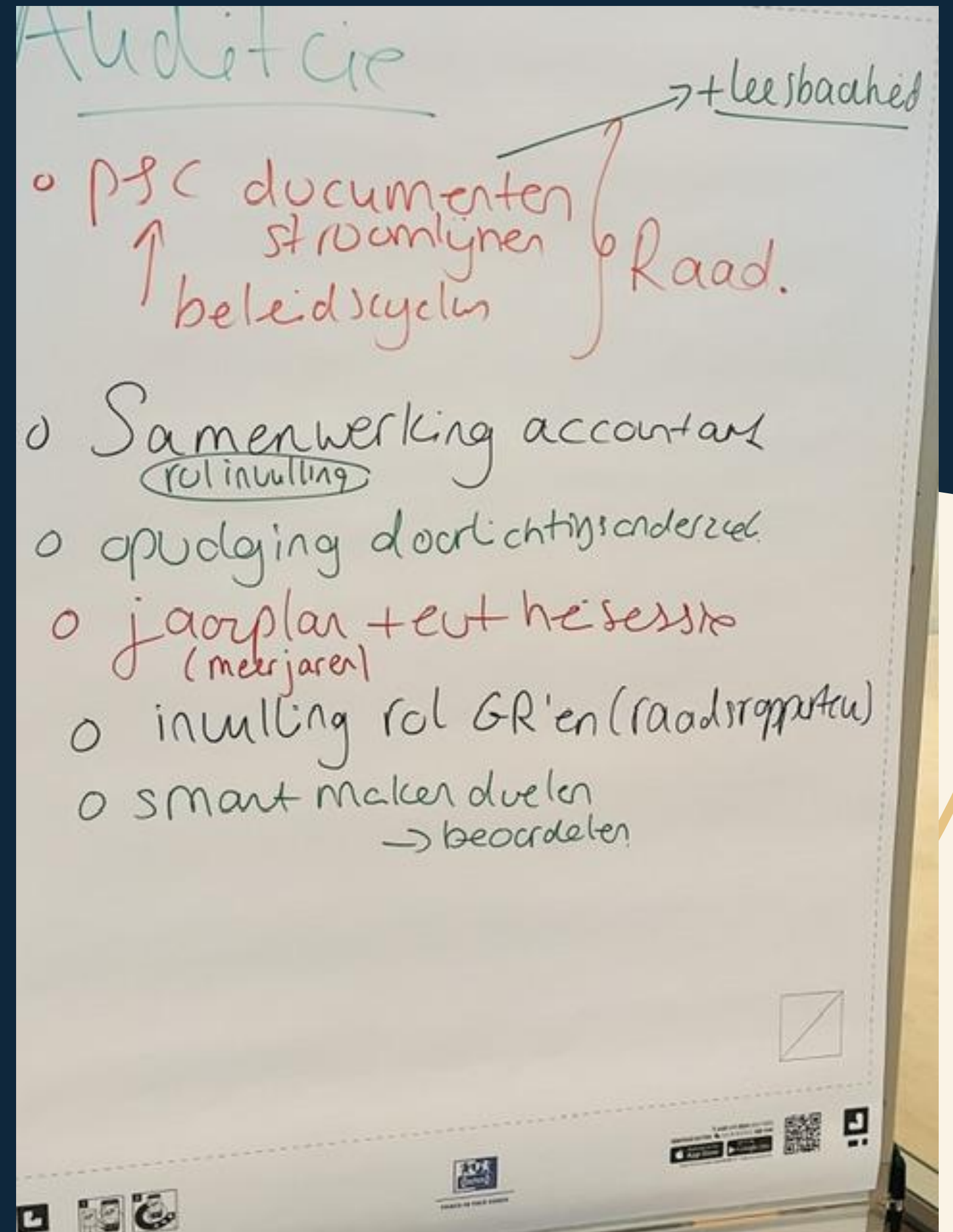
Raadsvoorstel aanpassing beleidscyclus en begroting

Raadsbrief evaluatie

Raadsvoorstel programmabegroting 2026

<https://utrecht.begroting-2026.nl/>

Raadstoets Wonen → zie Motie Raadstoets Wonen

Moties en amendementen rondom Financiën

Motie minder is meer (reserves)

M329 Uitvoeringstoets - U-reka Gemeente Utrecht

M320 - U-reka Gemeente Utrecht; duurzaamheid

M409 Grip op investeringen - U-reka Gemeente Utrecht

Leesbaarheid jaarstukken: Document Viewer - U-reka
Gemeente Utrecht

M396 - Betere begroting - U-reka Gemeente Utrecht

M167 Van coalitieakkoord naar uitvoering - U-reka
Gemeente Utrecht